Mindaugas Bertašius

Tyrimai Šv. Gertrūdos bažnyčioje Kaune

1992 m. Kauno Šv. Gertrūdos bažnyčioje atlikti nedideli archeologiniai tyrimai, norint patikslinti ankstesnių tyrimų duomenis.

1988 m. ją išsamiai tyrė archeologas A. Juknevičius (ATL 1988 ir 1989 metais.V. 199O. P. 14O-142). Tuomet bažnyčioje ir šventoriuje ištirti septyni 1OO kv. m plotai. Siekiant patikslinti įvairias bažnyčios architektūros detales, įvertinti kultūrinio sluoksnio pobūdį, iškastos 6 papildomos 22 kv. m ploto perkasos.

Kaip ir tikėtasi, visose perkasose pirminis kultūrinis sluoksnis suardytas laidojimo metu. Tuomet susiformavę kapų žemių ir XVIII-XX a. paviršių sluoksniai yra iki 1,9 m storio. Įžemį sudaro šviesus sąnašinis smėlis ir smulkus žvyras. Anksčiau buvęs pirminis paviršius laidojimo metu suardytas. Tiriant surasta keletas apardytų ar visiškai suardytų kapų. Visose perkasose mėtėsi pavieniai žmonių kaulai. Kadangi medžiaga osteologiniams tyrimams nerinkta, palaikų likučiai užkasti bažnyčioje.

Permaišytuose supiltiniuose sluoksniuose aptikta tik statybinės keramikos fragmentų - grindų plytelių, plytų nuoskalų, čerpių trupinių.

1988 m. tyrimų metu bažnyčios grindys surastos O,7 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus (apie 28,68 m. abs. aukščio), 1992 m. grindų fragmentai surasti O,3 m gylyje (29.1O m. abs. aukščio) ir tai atitinka buvusį šventoriaus paviršių.

Apibendrinus tyrimų medžiagą, manoma, kad buvo surastos dviejų skirtingų laikotarpių grindų liekanos. Tai patvirtina ir pamato struktūra. Išorėje (jau apie O,3 m gylyje) prasideda pože-

minė grubiai mūryta pamato dalis. Viduje tokios aiškios ribos nustatyti nepavyko. Čia pastebėtos ištryškusio skiedinio (6 perkasa), drėbto mūro (3, 4 perk.), tinkavimo (5 perk.) ribos rodo, kad paviršius iki statybos buvo O,6-O,7 m gylyje (28.7O-28.8O m abs. aukščio). Statybos metu paviršius pakeltas iki O.4 m. Vadinasi, giliau esančių grindų fragmentai skirtini prie XV a.pab. - XVI a. vid. bažnyčios. Paskutiniais dešimtmečiais (iki 1655-1661 m. karo), bažnyčios grindys buvo maždaug 29.1O m lygyje. Tai rodo nemaža viršutinių palaidojimų su monetomis (ATL 1988 ir 1989 metais. V. 1990. P. 142). Šie duomenys tarsi rodo, kad dabartinė bažnyčia statyta maždaug XVI a. 7-9 dešimtmečiais. Tai patvirtina ir istorinės žinios.

Tyrimai parodė, kad įėjimo į bažnyčią ir zakristiją durų slenkstis negalėjo būti giliau O,14 m (t. y. apie 29.25 m. abs. aukščio).

XVIII a. pabaigoje, pastačius rūsį, presbiterijoje grindys pakeltos iki dabartinio lygio. Pačioje bažnyčioje tuo metu lentinės grindys buvo maždaug O,25 m žemiau.

Vidas Daminaitis

1992 metų Vilniaus Šv. Pranciškaus ir Šv. Bernardino bažnyčios archeologinių tyrinėjimų apžvalga

1992 m. Valstybinės Įmonės "Paminklai" užsakymu Šv. Pranciškaus ir Bernardino bažnyčioje buvo atliekami archeologiniai tyrimai. Pirmoji medinė bažnyčia 1475 m. sudegė. Jos vietoje buvo pastatyta mūrinė, tačiau ji 15OO m. sugriuvo. Dabartinė bažnyčia pastatyta XVI a. pradžioje ant sugriuvusios pamatų. Tyrimai buvo atliekami numatytų įrengti oro kondicionavimo kanalų